

Taal actief groep 6

instapkaarten taal verkennen

inhoud | instapkaarten taal verkennen

Taal verkennen

thema 1	les 2	1
thema 1	les 4	2
thema 1	les 7	3
thema 1	les 9	4
thema 2	les 2	5
thema 2	les 4	6
thema 2	les 7	7
thema 2	les 9	8
thema 3	les 2	9
thema 3	les 4	10
thema 3	les 7	11
thema 3	les 9	12
thema 4	les 2	13
thema 4	les 4	14
thema 4	les 7	15
thema 4	les 9	16
thema 5	les 2	17
thema 5	les 4	18
thema 5	les 7	19
thema 5	les 9	20
thema 6	les 2	21
thema 6	les 4	22
thema 6	les 7	23
thema 6	les 9	24
thema 7	les 2	25
thema 7	les 4	26
thema 7	les 7	27
thema 7	les 9	28
thema 8	les 2	29
thema 8	les 4	30
thema 8	les 7	31
thema 8	les 9	32

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert verschillende **woordsoorten** benoemen in een zin.

Dit moet je weten

Dit zijn de afkortingen voor de **woordsoorten**:

werkwoord = ww

lidwoord = lw

bijvoeglijk naamwoord = bn

zelfstandig naamwoord = zn

voorzetsel = vz

lw zn ww vz lw bn zn
↑ ↑ ↑ ↑ ↑ ↑ ↑
De broer **verft** op een wit doek.

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert wat de **stam** van een **werkwoord** is.

Dit moet je weten

De **stam** is de ik-vorm van het werkwoord in de tegenwoordige tijd.

hele werkwoord		ik-vorm t.t.
schilderen	→	schilder

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert wat de **persoonsvorm** is.
Je leert hoe je de persoonsvorm vindt met de **vraagproef**.

Dit moet je weten

De **persoonsvorm** is een vorm van het werkwoord.

Als je van een vertelzin een vraagzin maakt, staat de persoonsvorm vooraan.

Dit heet de **vraagproef**.

Driss **hing** zijn weekendtas over zijn schouder.

Hing Driss zijn weekendtas over zijn schouder?

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert wanneer je een **dubbele punt** in een zin gebruikt.

Dit moet je weten

De **dubbele punt** is een leesteken.

De dubbele punt gebruik je als je een aantal dingen achter elkaar opsomt.

Tussen de dingen die je opsomt, komt een komma.

Dit zijn leestekens: de punt, het vraagteken, het uitroepteken, de komma en de dubbele punt.

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert hoe je **voorzetsels** in een zin gebruikt.

Dit moet je weten

Voorzetsels zijn vaak het eerste woord in een **waar-deel** of een **wanneer-deel**. Voorzetsels zeggen iets over de precieze plaats, richting of tijd.

Tijdens de wedstrijd zat hij **op** de reservebank.

De grensrechter loopt **langs** de lijn.

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert regels voor het schrijven van **werkwoorden in de verleden tijd**.

Dit moet je weten

Sommige **werkwoorden** krijgen in de verleden tijd **-de(n)**, andere **-te(n)**.

- Eindigt het hele werkwoord min **-en** op een medeklinker uit 't kofschip x, dan komt na de stam **-te(n)**.
- Eindigt werkwoord min **-en** niet op een medeklinker uit 't kofschip x, dan komt na de stam **-de(n)**.

Hij **hoorde** het fluitje niet.

En toen **maakte** hij een prachtig doelpunt.

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert hoe je de **persoonsvorm** vindt met de **getalsproef**.

Dit moet je weten

Je kunt de **persoonsvorm** in de zin vinden met de **getalsproef**.

Als het **onderwerp** verandert van enkelvoud (één persoon) naar meervoud (meer personen) of andersom, dan verandert de persoonsvorm ook. Dit heet de getalsproef.

Edith **houdt** van hockey. (getal = één)

Edith en haar zus **houden** van hockey.

(getal = meer)

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert wat een **afkorting** is.

Je leert hoe je een afkorting maakt en wat een afkorting betekent.

Dit moet je weten

Een **afkorting** is een korte manier om een woord of een groepje woorden op te schrijven.

In een afkorting gebruik je meestal één of meer punten.

Opgeven voor hockey, zwemmen, voetbal **enz.**

enz. = enzovoort

Bellen tussen 6 en 7, **a.u.b.**

a.u.b. = alstublieft

B.g.g. kunt u een bericht achterlaten.

b.g.g. = bij geen gehoor

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert dat in een **samenstelling** soms ook een bijvoeglijk naamwoord (bn) of een voorzetsel (vz) verstopt zit.

Dit moet je weten

bn zn

klein + kind

kleinkind

vz zn

uit + verkoop

uitverkoop

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert dat sommige **werkwoorden** van klank **veranderen** in de verleden tijd.

Dit moet je weten

Werkwoorden die van klank veranderen, noemen we **andere-klankwerkwoorden**.

tegenwoordige tijd: Mama **zoekt** Kareltje in de winkel.

verleden tijd: Mama **zocht** Kareltje in de winkel.

tegenwoordige tijd: Kinderen **vragen** hun ouders om zo'n spijkerbroek.

verleden tijd: Kinderen **vroegen** hun ouders om zo'n spijkerbroek.

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert hoe je de **persoonsvorm** vindt met de **tijdproef**.

Dit moet je weten

Als de tijd van een zin verandert, verandert ook de **persoonsvorm**. Dit heet de **tijdproef**.

Nora **luistert** niet goed naar haar moeder.

→ tegenwoordige tijd (t.t.)

Nora **luisterde** niet goed naar haar moeder.

→ verleden tijd (v.t.)

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert dat zinnen een **letterlijke** en een **figuurlijke** betekenis kunnen hebben.

Dit moet je weten

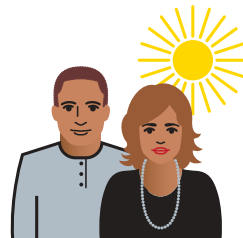
Letterlijk betekent dat je met woorden precies zegt wat je bedoelt.

Figuurlijk betekent dat je met woorden iets anders bedoelt dan je letterlijk zegt.

Zet je ouders in het zonnetje!

Letterlijke betekenis:

Zet je ouders in de zon.

Figuurlijke betekenis:

Geef je ouders extra aandacht.

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert hoe je zelfstandige naamwoorden in het **meervoud** zet.

Dit moet je weten

Dit zijn de belangrijkste manieren om **meervoud** te maken:

- +**en** stoelen, glazen, pennen
- +**s** computers, tafels, plaatjes
- +**'s** auto's, agenda's, taxi's, baby's
- +**eren** kinderen, runderen, beenderen
- +**heid** → +**heden** moeilijkheden

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert de verleden tijd van de werkwoorden **hebben**, **zijn**, **kunnen**, **zullen**, **mogen** en **willen**.

Dit moet je weten

Sommige werkwoorden houden zich niet aan de regels. Dat zijn **onregelmatige werkwoorden**.

hele werkwoord	tegenwoordige tijd enkelvoud	verleden tijd meervoud
hebben	heeft	hadden
zijn	is	waren
kunnen	kan	konden
zullen	zal	zouden
mogen	mag	mochten
willen	wil	wilden

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert hoe je zinnen verdeelt in zinsdelen.

Dit moet je weten

Een zin bestaat uit zinsdelen.
Elk deel dat in een vertelzin voor de **persoonsvorm** kan staan, is een zinsdeel.

De kinderen krijgen op vrijdagavond een ijsje.

Op vrijdagavond krijgen de kinderen een ijsje.

Een ijsje krijgen de kinderen op vrijdagavond.

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert wanneer je een **komma** schrijft.

Dit moet je weten

Je schrijft een **komma**:

- als je iemand aanspreekt.
- tussen twee persoonsvormen.
- bij een opsomming in een zin.

Je schrijft geen komma voor 'en'.

Aziz, ga je mee? Ga je mee, Aziz?

Als Tim komt, kunnen we weg.

Jara doet: aerobics, surfen, zeilen
en schaken.

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert hoe je van twee zinnen één zin maakt met een **voegwoord**.

Dit moet je weten

Je voegt twee zinnen samen met een **voegwoord**. Sommige voegwoorden vertellen in welke volgorde dingen gebeuren.

- De tuin was doorweekt, **nadat** het lang had geregend. (= na het moment dat)
- Soms zie je een regenboog, **terwijl** het regent. (= op hetzelfde moment)
- Je moet de tuin sproeien, **totdat** het gaat regenen. (= tot op het moment waarop)
- Breng de spullen naar binnen, **voordat** het gaat regenen. (= voor het moment dat)
- We moeten binnenblijven, **zolang** het regent. (= in de tijd dat)

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert hoe je de **persoonsvorm** in de tegenwoordige tijd schrijft als er **jij** of **je** als onderwerp achter staat.

Dit moet je weten

- Als na de **persoonsvorm** **jij** of **je** staat, schrijf je alleen de stam.
- Dit geldt alleen als **je** het **onderwerp** van de zin is.
- **Je** is het onderwerp als je **je** kunt vervangen door **jij**.

Vind je (= jij) die tekening mooi?

De regel van de stam geldt niet als je **je** kunt vervangen door **jou(w)**.

Hij vindt je (= jouw) tekening mooi.

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert wat **het gezegde** is.

Je leert hoe je het gezegde vindt in een zin.

Dit moet je weten

- Alle werkwoorden in een zin vormen samen **het gezegde**.
- Een van de werkwoorden is de **persoonsvorm**.
- Bijna elke zin heeft **een onderwerp** en een gezegde.

Nanouck is in Groenland **geboren**.

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert wat een **samengesteld werkwoord** is.

Dit moet je weten

Een **samengesteld werkwoord** bestaat uit twee woorden.

De twee woorden staan in een zin vaak niet naast elkaar en niet aan elkaar.

Beide woorden van het werkwoord horen bij het gezegde van de zin.

opendoen

Ik **doe** de deur **open**.

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert wat een **afleiding** is.

Dit moet je weten

Een **afleiding** bestaat uit een woord met een voorvoegsel of een achtervoegsel.

met achtervoegsel

beeld + ig = **beeldig**

mobiel + tje = **mobieltje**

handel + aar = **handelaar**

leraar + es = **lerares**

net + heid = **netheid**

met voorvoegsel

ge + blaf = **geblaf**

her + openen = **heropenen**

on + diep = **ondiep**

be + sturen = **besturen**

ont + dekken = **ontdekken**

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert wat **enkelvoudige** en **samengestelde** zinnen zijn.

Dit moet je weten

Een **enkelvoudige** zin is een zin met één **persoonsvorm** en **onderwerp**.

Ik belde mijn zus.

Een **samengestelde** zin is een zin met twee persoonsvormen en twee onderwerpen.

Ik belde mijn zus en **mijn zus belde** daarna mijn broer.

Vaak staat er een voegwoord in een samengestelde zin.

Je kunt van een samengestelde zin twee enkelvoudige zinnen maken.

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert hoe het komt dat je **persoonsvormen** die eindigen op de klank t schrijft met **-t**, **-d** of **-dt**.

Dit moet je weten

De **persoonsvorm** van de hij-vorm in de tegenwoordige tijd is **stam + t**.

Als de **stam** eindigt op **-t**, komt er geen **-t** in de hij-vorm bij.

onderwerp	tegenwoordige tijd	
ik, ... jij?	vind	fluit
jij, u, hij , zij, het	vind + t	fluit

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert wat **aanhalingstekens** zijn en wanneer je ze gebruikt.

Dit moet je weten

- **Aanhalingstekens** zijn leestekens.
- Je gebruikt aanhalingstekens als je precies opschrijft wat iemand zegt.

‘Dat had je niet moeten doen!’
- Vaak staat er een kort zinnetje achter.
- Tussen wat iemand zegt en dat korte zinnetje hoort een komma, tenzij er al een leesteken staat.

‘Dat heb je goed gedaan,’ zei de juf.

‘Wie weet het antwoord?’ vraagt de juf.

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert hoe het komt dat je in de verleden tijd de persoonsvorm soms met **-dd** of **-tt** schrijft.

Dit moet je weten

In de verleden tijd is de regel voor zelfdeklankwerkwoorden **stam + de(n)** of **stam + te(n)**. Dus als de **stam** eindigt op een **-d** of **-t** krijg je **-dd** of **-tt**.

stam + de/den

ik, ... jij?	kleur + de	raad + de
jij, u, hij , zij, het		
wij , jullie, zij	kleur + den	raad + den

stam + te/ten

ik, ... jij?	fiets + te	praat + te
jij, u, hij , zij, het		
wij , jullie, zij	fiets + ten	praat + ten

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert hoe je van een **werkwoord** een **zelfstandig naamwoord** kunt maken.

Dit moet je weten

Je kunt op drie manieren van een **werkwoord** een **zelfstandig naamwoord** maken.

- 1 Je zet het lidwoord 'het' voor het werkwoord.
- 2 Je gebruikt een vorm van het werkwoord.
- 3 Je plakt er een voor- of achtervoegsel aan.

1	zingen	het zingen
2	werken	het werk
3	wandelen	de wandeling
	zeuren	het gezeur

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert wat **persoonlijke voornaamwoorden** zijn.

Dit moet je weten

Een **persoonlijk voornaamwoord** verwijst altijd naar een persoon.

Je kunt het vervangen door een zelfstandig naamwoord of een eigennaam.

enkelvoud		meervoud	
ik	mij/me	wij	ons
jij/je	jou/je	jullie	jullie
u		u	
hij	hem		
zij/ze	haar	zij/ze	hen/hun/ze
het		het	

Hij schrijft **jou** een e-mail.

U schrijft **ons** een e-mail.

Wij schrijven **haar** een e-mail.

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert hoe je woorden afbreekt aan het einde van een regel.

Dit moet je weten

Je breekt een woord af met een streepje. Om dat goed te doen, verdeel je het woord in lettergrepen.

1	boek	één lettergreep =
niet afbreken
2	lees-boek	een samenstelling =
streep tussen de
woorden
3	klas-je, on-juist	een afleiding =
streep tussen het
basiswoord en de rest
4	lief-de, bak-ker	meer lettergrepen =
streep aan het einde
van de lettergreep
5	studi-ø → stu-dio	een letter mag nooit
alleen staan

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert dat sommige zelfstandige naamwoorden alleen **enkelvoud** of alleen **meervoud** hebben.

Dit moet je weten

De meeste zelfstandige naamwoorden hebben enkelvoud (ev) en meervoud (mv), maar een aantal heeft dat niet.

Alleen enkelvoud

De **melk** staat in de koelkast.
De **sneeuw** blijft lang liggen.
Het **afscheid** duurde niet lang.

Alleen meervoud

De **kosten** lopen wel erg hoog op.
De **watten** waren helemaal nat geworden.

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert wanneer het bijvoeglijk naamwoord wel of geen **-e** krijgt.

Dit moet je weten

Als een bijvoeglijk naamwoord voor een zelfstandig naamwoord staat, krijgt het meestal **-e**.

de rode fiets – een rode fiets

het mooie paard – een mooi paard

Als het bijvoeglijk naamwoord stoffelijk is, krijgt het geen **-e** maar **-en**.

de gouden koets – een gouden koets

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert dat **het onderwerp** en **de persoonsvorm** een vaste plaats hebben in een zin.

Dit moet je weten

In een vertelzin is de **persoonsvorm** het tweede zinsdeel. Het **onderwerp** is het eerste of het derde zinsdeel.

Janna/ **kijkt**/ elke avond/ een uur tv.
Elke avond/ **kijkt**/ **Janna**/ een uur tv.

In een vraagzin is de **persoonsvorm** het eerste of het tweede zinsdeel. Het **onderwerp** is het tweede of het derde zinsdeel.

Kijkt/ **Janna**/ elke avond/ een uur tv?
Waarom/ **kijkt**/ **Janna**/ elke avond/
een uur tv?

taal verkennen

Dit ga je leren

Je leert herkennen wanneer **bijvoeglijke naamwoorden** dubbelop gebruikt worden.

Dit moet je weten

Soms voegt het **bijvoeglijk naamwoord** niets toe en staat er twee keer hetzelfde.

het **groene** gras

de **witte** sneeuw

de **ronde** cirkel

mijn **persoonlijke**

mening

gras is meestal groen

sneeuw is meestal wit

een cirkel is altijd rond

een mening is altijd

persoonlijk